

<https://interscience.uz/>

ISSN 2181-1709 (P)

ISSN 2181-1717 (E)

SJIF: 3,546 (2020)

2022/№ 11

**ТАЪЛИМ ВА
ИННОВАЦИОН
ТАДҚИҚОТЛАР**

**ОБРАЗОВАНИЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

**EDUCATION AND
INNOVATIVE
RESEARCH**

Мансурова Н. Р. Миллий муский мерос, уни асрашга доир педагогик жараён йўналишлари ва ўзига хос хусусиятлари	258
Сабиров С. Ж. Бошланғич синф ўқувчиларида моделлаштириш кўникмаларини шакллантиришнинг дидактик хусусиятлари.	266
Артиков М.Б., Ажиева М. Б., Бекпўлатов Ҳ.О., Бекимбетова Г. Н. Анорганмик кимёда «Металэмаслар» мавзусини ўқитишнинг янги педагогик ва информацион технология асосида дарс алгоритми	270
Ёдгоров Н. Дж. Бўлажак чизмачилик ўқитувчисининг касбий кўникмаларини ривожлантиришда смарт - таълим	277
Оришев Ж. Б. Бўлажак технологик таълим ўқитувчилари касбий кўникма ва малакаларини шакллантириш лойиҳаси	284
19.00.00 – ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
Умаров Б. М., Муротмусаев К. Б., Хамдамов Х. К. Психологические особенности эмоционального интеллекта в лидерской деятельности	291
Атабаева Н. Б. Альтруизм шаклланишининг психологик хусусиятлари	301
Қаршиева Д. С. Педагогларнинг касбий ривожланишида стрессор ва стрессоген факторларларнинг роли ва аҳамияти	309
Самарова Ш. Р., Mirzayeva M. A. Ingliz tili darslarida o'quvchilarning hissiy intellektini rivojlantirishning ba'zi usullari haqida	315
Саидов А. И. Ёшларни оилавий ҳаёт ҳақидаги тасаввурларини шакллантиришнинг ижтимоий-психологик хусусиятлари	320
Абдумаджидова Д. Р. Психологическая подготовка и возможности спортсменов в соревновательной период	324
Мелибаева Р. Н. Шахс психик бузилишлари диагностикаси хусусиятлари	330
Норбошева М. А. Бола шахси шаклланишида эртактерациянинг аҳамияти	338
Юнусова Г. С., Ўрмонов Т. К. Оилада ота-она муносабатларининг фарзандлар ижтимоий тасаввурларини шаклланишига таъсири	342
Аракулов Г. Т., Йўлдошев С. Агрессия - ўсмирларда тажовузкорлик шаклланишига таъсир этувчи феномен сифатида	345
Шарафутдинова Х. Г. Ёш ва ўрта ёш оилаларда шахслараро муносабатлар деструкцияси	349
Ғайбова Н. А. Оилавий маслаҳатни ташкил этишнинг ўзига хос жиҳатлари	353
Talabova D. T. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida insonparvarlik fazilatlarini shakllantirishning nazariy- metodologik asoslari.	356
Jumamurodova U. M. O'smir shaxsida o'z-o'ziga munosabat shakllanishining psixologik xususiyatlari	360
Джалолова М. А., Нуриддинов Р. С. Сенсорное развитие и обучение у детей дошкольного возраста	363
Нуралиева Д. М. Oilalarga psixologik xizmat ko'rsatishning ijtimoiy psixologik xususiyatlari	370
Yunusova G. S., Turdimatova E. E. O'smirlarda agressiv xulq atvorni namoyon bo'lishida oilaning roli	378
Алимова Г.Б., Асрорхонова Э. А.Бола чизган расмларида акс этган шахс психологияси	382
Xusanov S. M. Ijtimoiy tarmoqlarga tobelikning zararlari, uni yengib o'tish bo'yicha tavsiyalar	386
Насиров Дж. Ш. Спорчи ва мураббийлар ўртасидаги шахслараро муносабатлар самарадорлигининг таъминлашнинг ижтимоий-	389
Латипов И.М. Бўлажак ҳамшираларда касбий компетентлик ҳақидаги тасаввурларни тадқиқ услуби	392

INGLIZ TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING HISSIY INTELEKTINI RIVOJLANTIRISHNING BA'ZI USULLARI HAQIDA

*Самарова Шохиста Рабиджановна,
ТВЧДПИ педагогика факультети психология кафедраси мудири
психология фанлари номзоди*

*Mirzayeva Mavluda Akramovna
Turizm fakulteti Xorijiy tili va adabiyoti 70111801 1kurs magistr (inglis tili
ta'lim yo'nalishi)*

So'nggi yillarda mahalliy va xorijiy uslubiy adabiyotlarda «hissiy intellekt» (hissiy intellekt) atamasi tobora ko'proq qo'llanilmoqda, bu shaxsning hissiy sohasini tartibga solish bilan bog'liq bo'lgan qobiliyatlar, bilim va ko'nikmalar yig'indisini ifodalashga xizmat qiladi. muvaffaqiyatli ijtimoiylashuv va muloqot uchun. Emotsional intellektning ta'rifi bo'yicha hali ham yagona pozitsiya mavjud emasligiga qaramay, olimlar ushbu kontseptsiya hissiyotlarni farqlash va tushunish, o'zingizning hissiy holatingizni va aloqa sheriklarining his-tuyg'ularini boshqarish qobiliyatini birlashtirishga imkon beradi, degan fikrga qo'shiladilar. Shu bilan birga, G. Breslavning fikriga ko'ra, «hissiy intellekt» tushunchasi tadqiqotchilarga hissiy sohaning mazmuniga yangicha qarashga imkon berdi va «odamlar nafaqat qanday hissiy hodisalarga ega va ular qanday davom etishi bilan farq qiladi. , balki ular bilan qanday munosabatda bo'lishadi» (Breslav , 2004, 136-bet).

Hissiy intellekt integral tushuncha bo'lib, turli xil qobiliyatlar, bilim va ko'nikmalarni o'z ichiga oladi, ularning rivojlanishining ahamiyati va ehtiyoji psixologlar va o'qituvchilar uchun shubhasizdir. Tadqiqotchilar emotsional intellekt tuzilishi uchun turli xil variantlarni taklif qilmoqdalar va ushbu kontseptsianing tarkibiy qismlarini muhokama qilmoqdalar. Emotsional intellektning tarkibiy qismlaridan kontseptsiya mualliflari P. Salovey va D. Meyer quyidagi qobiliyatlarni ajratib ko'rsatadilar: 1) his-tuyg'ularni idrok etish (yuzlar, dizayn, musiqa, hikoyalarda his-tuyg'ularni aniqlash); 2) hissiy qulaylik (sezgilarni tarjima qilish, his-tuyg'ularga asoslangan qarorlar qabul qilish); 3) hissiy tushunish (hissiyotlar mavzusini aniqlash, his-tuyg'ularni aralashtirish, hissiy o'tkazish, hissiy istiqbollari); 4) hissiy boshqaruv (o'z his-tuyg'ularini boshqarish, boshqalarning his-tuyg'ularini boshqarish). R.Boyatzis va D.Goleman emotsional intellektning quyidagi tarkibiy qismlarini nomlaydi : 1) o'z-o'zini anglash (emotsional o'z-o'zini anglash, o'zini to'g'ri baholash, o'ziga ishonch); 2) ijtimoiy xabardorlik (empatiya , tashkiliy xabardorlik, xizmatga yo'naltirilganlik); 3) o'z-o'zini boshqarish (o'z-o'zini nazorat qilish, moslashuvchanlik, tashabbuskorlik, muvaffaqiyatga yo'naltirilganlik); 4) ijtimoiy ko'nikmalar (boshqalarning rivojlanishi, etakchilik, ta'sir, aloqa, o'zgarishlarni katalizlash , nizolarni hal qilish, guruhda ishlash, tarmoq).

Hissiy intellektning tarkibiy qismlarini aniqlashga yondashuvlardagi ma'lum farqlarga qaramay, ko'pchilik olimlar hissiy intellekt haqida gapirganda, ikkita asosiy jihatni hisobga olish kerak, degan fikrga qo'shiladi: o'z his-tuyg'ularini boshqarish qobiliyati va odamlar bilan munosabatlarda qulay hissiy muhitni yaratish. boshqa odamlar. Maktab o'qituvchilari uchun ushbu kontseptsianing paydo bo'lishining ahamiyati shundaki, u eng muhim hissiy va ijtimoiy ko'nikma va qobiliyatlarni rivojlantirishda kompleks yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi.

Chet tillarini o'rgatishda «hissiy intellekt» tushunchasi ham alohida qiziqish uyg'otadi, chunki uning ko'plab tarkibiy qismlari (empatiya , muvaffaqiyat motivatsiyasi, o'zini o'zi boshqarish , aks ettirish va boshqalar) har tomonlama rivojlanishi uchun zarurdir. bola shaxsiyatining hissiy sohasi va kichik yoshdagi o'quvchilarning chet tilidagi kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirishda muvaffaqiyatli boshlash uchun. Chet tili darslarida boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarning hissiy rivojlanishi g'oyasi mahalliy va xorijiy uslubiy adabiyotlarda o'z

aksini topgan.

“Emosional intellekt” tushunchasi bilan birlashtirilgan qobiliyat, sifat va malakalar majmuini shakllantirish zarurligi haqida gapirganda shuni ta’kidlash kerakki, bolalik davrida shakllangan hissiy ko’nikma va odatlar butun umri davomida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo’ladi. Bundan tashqari, o’z hissiy sohasini boshqarish qobiliyati bolaning aqliy va somatik sog’lig’iga foydali ta’sir ko’rsatadi, shu bilan birga bu qobiliyatlarning etishmasligi o’z his-tuyg’ularini tushunish va aniqlashda qiyinchilik bilan tavsiflangan aleksitimiya olib kelishi mumkin (Negnevitskaya).

Chet tili darsi bolalarning hissiy intellektini rivojlantirish uchun ma’lum imkoniyatlarni beradi. An’anaviy maktab kontekstida chet tili - bu turli xil kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish mumkin bo’lgan kam sonli fanlardan biri bo’lib, o’quvchilarga o’zlarini maktab devorlaridan tashqarida tasavvur qilishlari va turli xil muloqot holatlarida muayyan xatti-harakatlarni ishlab chiqishlari mumkin. Hissiy intellekt muvaffaqiyatli muloqotning muhim tarkibiy qismi bo’lib, uni faqat chet tili darslarida modellashtirilgan muloqot jarayonida rivojlantirish mumkin. Bundan tashqari, lingvodidaktika sohasidagi ko’plab mutaxassislarning fikricha, chet tilini, ayniqsa erta yoshda o’rgatish, bolaning shaxsiyati va, xususan, uning hissiy sohasini shakllantirishga sezilarli ta’sir ko’rsatadi. O’z navbatida, bolaning hissiy sohasini chet tilini o’rganish jarayoniga jalb qilish uning yanada muvaffaqiyatli o’zlashtirilishiga yordam beradi. Maktabgacha va boshlang’ich maktab yoshida ona va chet tillarida til va nutq ko’nikmalarini shakllantirishda intellektual soha bilan bir qatorda hissiy soha muhim rol o’ynaydi. Bolalarning hissiy sohasining ilg’or rivojlanishi erta yoshda chet tilini o’rgatish sifatini yaxshilaydi. Kichik yoshdagi o’quvchilarning hissiy intellektini rivojlantirishning mumkin bo’lgan yondashuvlariga kelsak, yondashuvni tanlash asosiy narsaga bog’liqligini aytishimiz mumkin. o’qituvchi va talaba: agar asosiy maqsad bolaning hissiy intellektini shakllantirish va rivojlantirish bo’lsa, unda hissiy qobiliyatlarni, bilim va ko’nikmalarni rivojlantirish bevosita amalga oshiriladi. Rossiya sharoitida bunday dasturlar bolalar psixologlari bilan mashg’ulotlarda yoki estetik ta’lim maktablarida chet ellik hamkasblarning katta to’plangan tajribasidan foydalangan holda amalga oshirilishi mumkin. Agar boshqa maqsad asosiy bo’lsa (bizning holatda, bu chet tilining kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish va rivojlantirish), unda ish bilvosita amalga oshiriladi, ya’ni tilni o’rganish va hissiy intellektni rivojlantirish. bolalar birlashtirilgan.

Yosh o’quvchilarning hissiy intellektini rivojlantirish jarayoni o’qituvchi faoliyatining barcha darajalariga kiradi: darsni rejalashtirish, sinfni loyihalash, o’quv materiallari va mashqlarni tanlash, o’qituvchining xatti-harakati, sinfdagi o’qituvchi va talabalar o’rtasidagi munosabatlarning tabiati. bolalarning o’zlari. Quyida keltirilgan tavsiyalar asosan ingliz tilidagi turli uslubiy ishlardan olingan. Ammo shuni ta’kidlash kerakki, hozirgi kunda moda bo’lgan «hissiy intellekt» tushunchasidan foydalanish boshlang’ich maktab yoshidagi bolalarga chet tilini o’rgatish sohasida tubdan yangi, inqilobiy hech narsa kiritmadi. Va bu ajablanarli emas, chunki hissiy intellektning tarkibiy qismlari sifatida qaraladigan ko’plab fazilatlar va qobiliyatlar uzoq vaqtdan beri lingvodidaktika mutaxassislarning tadqiqot ob’ekti bo’lib kelgan. Chet tili darslarida empatiya, fikrlash, motivatsiya ko’nikmalarini rivojlantirish bo’yicha ishlanmalar mavjud. Maqola muallifi chet tili darslarida bolalarning hissiy dunyosini rivojlantirish bo’yicha mahalliy metodistlarning qimmatli maslahatlarini kiritish huquqidan foydalangan, chunki ular ko’plab xorijiy mutaxassislarning fikriga ko’ra, xuddi shunday fazilatlarini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan. «hissiy intellekt» tushunchasiga kiritilgan. Shu bilan birga, muloqot jarayonida hissiy holatni o’z-o’zini boshqarish va boshqarish bilan bog’liq eng muhim qobiliyat va ko’nikmalarni «hissiy intellekt» ning integrativ kontseptsiyasiga birlashtirish bizga aqliy qobiliyatni rivojlantirish muammosini taqdim etishga imkon beradi. Yuqoridagi barcha qobiliyatlar chet tilini muvaffaqiyatli o’zlashtirish va undan keyingi foydalanish,

boshlang'ich sinf o'quvchisining hissiy dunyosini har tomonlama rivojlantirish uchun bir xil darajada muhim bo'lgan kompleksdagi bolaning hissiy sohasi.

Chet tillarini o'qitishning asosiy maqsadi madaniyatlararo muloqotga qodir va tayyor bo'lgan shaxsni tarbiyalash bo'lganligi sababli, sinfda bunday muloqot modelini yaratish maqsadga muvofiqdir. Shuni unutmangki, o'qituvchi boshqa madaniyat vakili sifatida ishlaydi, uning nutqi chet tilida tabiiy, hissiy nutqqa iloji boricha yaqin bo'lishi kerak, yorqin individual bo'lishi kerak.

O'z-o'zini hurmat qilish. Mashg'ulotlar jarayonida bolalarning qobiliyatlari va imkoniyatlariga alohida e'tibor berish kerak, ularning hech narsaga qodir emasligini ta'kidlamaslik kerak. O'qituvchi nafaqat aniq natijani, balki bolaning unga erishish uchun sarflagan sa'y-harakatlarini ham baholashi kerak. Har bir o'quvchining muvaffaqiyatli ishining natijalarini sinfga ko'rsatish va bolalarning kuchli tomonlariga alohida e'tibor berish, ularni tez-tez maqtash muhimdir. Sinfda xilma-xillik va farqlar qadrlanadigan va hurmat qilinadigan muhit yarating. Talabaning o'qituvchining topshiriqlarini bajarish istagi, agar u eng yaxshi natijalarga u yoki bu vazifani bajarish uchun eng ko'p harakat qilgan bolalar erishayotganini ko'rsa, kuchayadi.

O'z-o'zini anglash. O'quv jarayoniga o'z-o'zini nazorat qilishning ma'lum bir komponentini kiritish kerak, bunda o'quvchilarning o'z harakatlari va harakatlarini baholashga ruxsat beriladi. Tilni o'rganishda bolalarga o'zlarining individual ta'lim uslublari va strategiyalarini ishlab chiqish va ulardan foydalanish imkoniyati berilishi kerak. Turli mashqlar va topshiriqlarni taklif qilgan holda, o'qituvchi bolalarning xohish-istaklarini hisobga olishi, ularga shunday topshiriqlarni berishi kerak, bunda har bir o'quvchining ko'p qirrali intellektlarining turli jihatlaridan foydalanish mumkin edi. Haqiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun bolaning o'zini o'zi aks ettirishiga, uning ijobiy va salbiy harakatlari va his-tuyg'ularini baholashga e'tibor qaratish lozim. Hikoyalar yozish, L.Shapironing fikricha, bolalarning realistik tafakkurini rivojlantirishning eng yaxshi usullaridan biridir. O'quvchilar o'zlari bilan ichki dialogni o'rganish orqali o'z e'tiborini o'z oldidagi vazifaga to'g'ri qaratib, samaraliroq ishlay oladilar. Bolaning o'z-o'zini aks ettirishga doimiy murojaat qilish o'z «men»i bilan muloqot qilish texnikasini rivojlantirishga hissa qo'shishi va o'quvchilarning aqliy va xulq-atvori faoliyatining ajralmas qismiga aylanishi mumkin (Shapiro, 2005, 147-bet).

Hissiyotlarni boshqarish. O'qituvchi ijobiy xulq-atvorning turli modellarini mustaqil ravishda va turli xil kommunikativ vaziyatlarni modellashtirish orqali ko'rsatishi kerak. Bolalarga o'zlarining his-tuyg'ulari va hissiy holatlari haqida ochiq gapirish imkoniyati berilishi kerak. Chet tili darsida o'qituvchi har bir o'quvchini diqqat bilan tinglashi va boshqa bolalarni bir-birini tinglashga o'rgatishi kerak. Talabaning o'z his-tuyg'ulari haqida gapirish, ayniqsa, muayyan konfliktni hal qilish o'qituvchining ishtirokini talab qiladigan holatlarda muhimdir. Insonning hissiy intellekt darajasini tavsiflovchi eng muhim fazilatlardan biri bu hazil tuyg'usining mavjudligi. Tabiatan barcha bolalarda kulish qobiliyati har xil bo'lishiga qaramay, har bir bola tug'ilganda kulgili narsalarni tushunish qobiliyatiga ega va kulishni yaxshi ko'radi. Bolalarda hazil tuyg'usini rivojlantirish orqali o'qituvchi bolalarning bir-biri bilan oson muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi va turli vazifalarni engish imkonini beradi.

Muvaffaqiyat motivatsiyasi. Chet tilini o'rganish va muloqot qilish uchun motivatsiyani yaratish sinfda bolalarda ishtiyoq, optimizm va ularning qobiliyatlari va imkoniyatlariga ishonish muhitini yaratmasdan mumkin emas. Bolalarda nekinlik tuyg'usini tarbiyalash kerak, bu realistik fikrlashning natijasidir. Buning uchun o'qituvchi o'quvchilarga, hamkasblariga nisbatan optimist insonning jonli namunasi bo'lishi muhimdir. Bolalarga o'z oldiga real va erishish mumkin bo'lgan maqsad va vazifalarni qo'yish yoki ularga yordam berish, qiyin vazifalarni qo'yish va maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan jarayonni aniq modellashtirish, muvaffaqiyatli natijani

oldindan ko'rish uchun zarur yordam ko'rsatish muhim va zarurdir. O'z-o'zidan yakuniy natijaga emas, balki bolalarning topshiriqni bajarish uchun sarflagan qat'iyati va kuchiga e'tibor berish kerak. Muvaffaqiyat muvaffaqiyatsizlikka asoslanishini bolaga singdirish kerak. Bolalarni nafaqat o'zlarining, balki korporativ yutuqlarini ham qadrlashga o'rgatish muhimdir.

Empatiya . Sinfda o'qituvchi ijobiy namunalarni taqdim etishi, o'quvchilarning e'tiborini ertaklarda, rolli o'yinlarda va real hayotda uchraydigan va ba'zan bolalarning o'z qarashlaridan farq qiladigan qarashlar va pozitsiyalarga qaratishi kerak. Dars jarayonida talabalar o'zlari va boshqa odamlar hayotning turli daqiqalarida va turli xil hayotiy vaziyatlarga javoban qanday his-tuyg'ularni boshdan kechirishlariga e'tibor berishni o'rganishlari kerak. Farzandingizga boshqalarning his-tuyg'ularini va uni qanday ifoda etishlarini tushunishga o'rgatish kerak. Bola o'zini boshqa odamning o'rniga qo'yishni o'rganishi va tushunish va empatiya belgisi sifatida og'zaki va og'zaki bo'lmagan usullarda shunga mos ravishda javob berishni o'rganishi kerak. Empatiyaning eng muhim elementlaridan biri bu his-tuyg'ularni ifodalashning og'zaki bo'lmagan vositalarini tushunish va ulardan foydalanish qobiliyatidir. Talabalarga noverbal xatti-harakatlarning turli tomonlarini (imo-ishoralar, tana tili, mimika va boshqalar) tushunishga o'rgatish kerak. Ovoz temбри, nutq tezligi va intonatsiya ham muhim rol o'ynaydi. Shubhasiz, bu qobiliyatlar chet tilining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishga ham sezilarli hissa qo'shadi, chunki bola o'rganilayotgan til madaniyati vakillariga xos bo'lgan og'zaki bo'lmagan ifoda vositalarini «dekodlash» va ulardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Ijtimoiy ko'nikmalar . O'qituvchi, birinchi navbatda, sinfda shakllangan do'stona bolalar guruhlariga e'tibor berish va ularni qo'llab-quvvatlashi kerak. Ikkinchidan, o'quvchilarni guruh va juftlikda ishlashga o'rganish imkonini beruvchi faoliyatni ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, dastlabki bosqichda qisqa va aniq nazorat qilinadigan vazifalardan boshlash kerak, so'ngra asta-sekin bolalar ko'proq avtonomiya va mas'uliyatga ega bo'lgan vazifalarga o'tish kerak. Va nihoyat, o'quvchilarning o'zaro munosabatini, ularning bir-birini faol tinglashini va rollarning doimiy o'zgarishini aniq oshiradigan topshiriqlarni berish kerak.

Shu bilan birga, o'qituvchi o'quvchilarga o'rnak bo'lib, o'quvchiga tushunarsiz bo'lgan ba'zi murakkab muammolarni hal qilish yo'llarini taklif qilishi mumkin. Bolada bir muammoning turli yechimlarini ko'rish qobiliyatini shakllantirish kerak. Chet tilida muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida shaxsiy ma'lumotlarni boshqa odamlar bilan baham ko'rish, boshqa odamlarning maslahatlari va so'zlariga o'z munosabatingizni modellashtirish, yordam berish va yordam berish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga alohida e'tibor berish muhimdir. Ijobiy yoki salbiy javob beradigan, tinglash, tushunish va hamdardlik ko'rsatish, ishtirok etish, hayrat va ma'qullash, rozilik va h.k. Ushbu ko'nikmalarni shakllantirish uchun bolalarni o'zlarining his-tuyg'ularini va his-tuyg'ularini tavsiflovchi bayonotlarni aniq shakllantirishga, istaklarini ifoda etishga, muhim va qiziqarli narsalar haqida gapirishga, qiziqishni ko'rsatishga, suhbatdosh nimani xohlashini tushunishga, muloqotdan zavqlanishga, tuyulgan narsaga ijobiy javob berishga o'rgatish kerak. muhim suhbatdosh, diqqat bilan va faol tinglash, savol berish va tafsilotlarni o'rganish, boshqa odamning o'rnida turish, tabassum va suhbat davomida bosh silkitish, ma'qullash va hayratni og'zaki va og'zaki bo'lmagan holda ifodalash , muammoni hal qilishning turli usullarini topish.

Mashg'ulotlar jarayonida bolaga do'stlar rolining muhimligini va tengdoshlar bilan do'stona munosabatlarni rivojlantirish, darsda juftlik va guruhli ish shakllarini taklif qilish ko'nikmalarini ko'rsatish kerak. Har bir ishtirokchi va butun jamoaning muhimligini hisobga olgan holda, bolada guruhda ishlash qobiliyati va istagini shakllantirish va o'zini ajralmas a'zo sifatida his qilish muhimdir. Bolalarda faol tinglash qobiliyatlarini rivojlantirish nafaqat muloqotni soddalashtirishga, balki

chet tilini o'zlashtirishga ham yordam beradi. O'quvchilarda juda erta yoshdanoq sinfdoshlar va ertak qahramonlari va rolli o'yinlar o'rtasidagi nizolarni hal qilishda muzokaralar olib borish va vositachilik qilish qobiliyati kabi nizolarni hal qilish usullarini rivojlantirish kerak.

Materialning soddaligi va qulayligi, bolaning ichki dunyosiga yaqinligi, materialni tashkil etishning o'ziga xos shakllari tufayli boshlang'ich bosqichda chet tilini o'rgatishning eng muhim vositasi bo'lgan ertak ham o'z hissasini qo'shadi. o'quvchilarning hissiy intellektini rivojlantirish.

Juftlik yoki guruhlarda his-tuyg'ular haqida she'rlar yaratish. Sinf guruhlariga bo'linadi va har bir guruhga beriladi yoki o'quvchilarning o'zlari kartada yozilgan she'rning boshlang'ich qatorini tanlashlari mumkin, masalan, «Men his qilaman « baxtli / qayg'uli / g'azablangan / qo'rqib ketgan qachon ...». Har bir bola qog'oz chizig'ini oladi, unga jumlaning oxiri bo'yicha o'z versiyasini yozishi kerak. O'quvchilar o'z gaplari bilan tayyor bo'lgach, ularni guruhlariga bo'lib bir-birlariga o'qiydilar va mazmunli she'r hosil qilish uchun ularni tartibga soladilar. Ushbu bosqichda bolalarga o'z jumllarini tahrirlash, o'zgartirish yoki biror narsa qo'shishga ruxsat beriladi. Keyin o'quvchilar birgalikda she'rning so'nggi misrasini « Lekin ...» so'zidan boshlanadi va she'rning yakuniy variantini yozadilar. Bu erda mumkin bo'lgan variantlardan biriga misol:

Men his qilaman badjahl qachon ...

Men yomon

baho olaman Onam menga baqirib yubordi, men kasalman, lekin men juda mehribonman!

Bolalarga o'z his-tuyg'ularini ochiq ifoda etish imkonini berish orqali, bu mashq ularni birgalikda ishlashga jalb qiladi. Bu chet tilini o'rganishning boshlang'ich bosqichida amalga oshirilishi mumkin, chunki alohida bolalar faqat bitta yoki ikkita qisqa jumla yozishlari kerak.

Chet tilidagi qo'shiqlar bolalar uchun sevimli mashg'ulotlardan biridir. Musiqa bilan kuylashda jamoaviy ijod va hamkorlikni o'z ichiga olgan ijro jarayonining o'ziga qo'shimcha ravishda, qo'shiqlarning mazmuni bolalarda sinfdoshlari bilan hissiy uyg'unlikni, birlik hissini va guruhda ishlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Zamonaviy ta'limda va xususan, chet tillarini o'qitish nazariyasi va metodologiyasida bolalarning nafaqat kognitiv, balki hissiy sohasini ham hisobga olish tendentsiyasi mavjud. Boshlang'ich maktabda chet tili darsi hissiyotlarni o'qitish jarayoniga singdirishning eng yaxshi usuli hisoblanadi. Buning sabablari, ma'lum bo'lishicha, etarli. Hissiy komponentning kiritilishi chet tilini yanada samarali o'rganishga yordam beradi. Chet tili darsi, o'z navbatida, bolaning emotsional intellektini shakllantirish va rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Albatta, hissiy intellektni har bir shaxs uchun zarur bo'lgan boshqa bilim, ko'nikma, malaka va ko'nikmalardan ajratib ko'rib chiqish mumkin emas. Yaxlit ta'lim hissiy va intellektual sohalarning to'g'ri birligini nazarda tutadi. Busiz zamonaviy hayot qiyinchiliklariga tayyor shaxsni shakllantirish mumkin emas. Va shunga qaramay, an'anaviy ta'limning insonning kognitiv qobiliyatiga e'tiborini hisobga olgan holda, zamonaviy o'qituvchi til ta'limi sohasidagi hissiy komponentni kuchaytirishning zamonaviy tendentsiyalaridan xabardor bo'lishi kerak. Boshlang'ich maktabda chet tilini o'rgatish jarayoniga bola shaxsining hissiy sohasini rivojlantirishning zamonaviy usullarini integratsiyalashuvi maktab ta'limi kontekstida ushbu tendentsiyalarni amalga oshirishga yordam beradi.